

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра екології агросфери та екологічного контролю

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету захисту рослин,
біотехнологій та екології
Юлія КОЛОМІЄЦЬ
23 05 2024 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри екології
агросфери та екологічного контролю
Протокол №7 від “15” травня 2024 р.

Завідувач кафедри
Олена НАУМОВСЬКА

”РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП
«Екологія та охорона
навколишнього середовища»
Віталій ГАЙЧЕНКО

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ**

Галузь знань: 10 «Природничі науки»

Спеціальність: 101 «Екологія»

Освітній ступінь: «Магістр»

Освітня програма: «Екологія та охорона навколишнього середовища»
(назва ОП)

Факультет: захисту рослин, біотехнологій та екології
(назва)

Розробник: Паламарчук С.П., канд. с.-г. наук, доцент
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>магістр</i>	
Спеціальність	<i>101 «Екологія»</i>	
Освітня програма	<i>Екологія та охорона навколишнього середовища</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>	<i>4 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>30 год.</i>	<i>4 год.</i>
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	<i>75 год.</i>	<i>75 год.</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	<i>2 год.</i>	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Оцінка впливу на довкілля» формує у здобувачів знання щодо процесу проектування і проведення екологічної оцінки впливу на довкілля та набуття навиків практичної роботи, оволодіння прийомами і методами оцінки впливу щодо діяльності сільськогосподарських об'єктів; набуття навиків використання картографічних методів для екологічного обґрунтування господарської діяльності; ознайомлення з нормативною, законодавчою та правовою базою екологічної оцінки, ознайомлення з нормативами стану природного середовища, раціонального використання і відтворення природних ресурсів у процесі прийняття рішень щодо провадження сільськогосподарської діяльності.

Завданням дисципліни є вивчення організаційно-правових основ проведення процедури оцінки впливу на довкілля в Україні; аналіз та прогноз наслідків потенційного впливу техногенних об'єктів та господарської діяльності на довкілля, розробка програм після проектного моніторингу провадження господарської діяльності.

Набуття компетентностей (відповідно до затвердженої Освітньо-професійної програми за спеціальністю 101 «Екологія»):

1. Інтегральна компетентність (ІК):

здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов та вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК02. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК10. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні екологічних проблем.

СК13. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.

СК14. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в процесі здійснення професійної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

СК15. Здатність до організації робіт, пов'язаних з оцінкою екологічного стану, захистом довкілля та оптимізацією природокористування, в умовах неповної інформації та суперечливих вимог.

СК19. Здатність застосовувати біоіндикацію для визначення і прогнозування його стану, розробки технологій захисту екосистем, що зазнали антропогенного впливу різної інтенсивності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПР05. Демонструвати здатність до організації колективної діяльності та реалізації комплексних природоохоронних проектів з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень.

ПР08. Уміти доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу.

ПР16. Вибирати оптимальну стратегію господарювання та/або природокористування в залежності від екологічних умов.

ПР20. Володіти основами еколого-інженерного проектування та еколого-експертної оцінки впливу на довкілля.

ПР21. Вміти оцінювати особливості функціонування екосистем за умов помірною та екстремального антропогенного тиску та розробляти прогнози, заходи і засоби його зниження.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

для повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тиж-ні	усь-ого	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Нормативно-законодавчі аспекти проведення екологічної оцінки в Україні та в світі														
Тема 1. Основні принципи та законодавчі підстави здійснення екологічної оцінки впливу на довкілля в Україні та в світі	1,2	16	2	4				10	12	1	1			10
Тема 2. Основні переваги європейської моделі оцінки впливу на довкілля. Відповідність політичним, програмним та правовим зобов'язанням у сфері інтеграції до ЄС	3	16	2	4				10	12	1	1			10
Тема 3. Громадське обговорення у процесі оцінки впливу на довкілля з метою виявлення, збирання та врахування зауважень і пропозицій громадськості до планованої діяльності	4	16	2	4				10	7	1	1			5
Тема 4. Оцінка впливу на довкілля особливості та етапи проведення	5	15	1	4				10	7	1	1			5
Разом зі змістовним модулем 1		63	7	16				40	38	4	4			30
Змістовий модуль 2. Оцінка впливу сільськогосподарської діяльності на об'єкти агрофери														
Тема 5. Особливості проведення ОВД при лісгосподарському та сільськогосподарському освоєнні земель, на територіях та об'єктах	6,7	16	2	4				10	24	2	2			20

природно-заповідного фонду чи в охоронних зонах													
Тема 6. Оцінювання екологічних ризиків сільськогосподарської діяльності об'єктів	8	16	2	4			10	24	2	2			20
Тема 7. Види сільськогосподарської діяльності, що можуть мати значний вплив на довкілля	9	16	2	4			10	22	1	1			20
Тема 8. Нормативно-методичне забезпечення та етапи підготовки висновку та звіту з оцінки впливу на довкілля на прикладі сільськогосподарського підприємства	10	9	2	2			5	12	1	1			10
Разом за змістовим модулем 2		57	8	14			35	82	6	6			70
Усього годин		120	15	30	0	0	75	120	10	10			100
Курсовий проект (робота)	-	30	-	-			-	-	-	-			-

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Головні аспекти, нормативна база, державне регулювання та управління в галузі оцінки впливу на довкілля	4
2.	Негативний транскордонний вплив на довкілля	2
3.	Бездіяльність у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля	2
4.	Ознайомлення зі структурою Звіту та висновку з ОВД. Визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту та висновку	4
5.	Залучення громадськості до процесу оцінки впливу на довкілля	4
6.	Аналіз екологічної оцінки лісових ресурсів. Процедура екологічної оцінки за додержанням вимог законодавства про охорону і збереження об'єктів природно-заповідного фонду	2
7.	Світовий та європейський досвід проведення ОВД. Загальні положення, підстави та основні поняття.	4
8.	Порядок ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля	2
9.	Оцінка впливу діяльності сільськогосподарських підприємств на повітряне середовище	2

10.	Особливості проведення ОВД при сільськогосподарському освоєнні земель, рекультивация та меліорація земель.	4
	Всього	30

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Організаційно-правові основи проведення громадських слухань	10
2.	Критерії визначення планової діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля	10
3.	Друга категорія видів планової діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля	10
4.	Порядок користування реєстром з ОВД	10
5.	Правопорушення у сфері оцінки впливу на довкілля. Відповідальність за порушення законодавства про оцінку впливу на довкілля	10
6.	Організація контролю за дотриманням законодавства з ОВД	10
7.	Порядок передачі документації щодо отримання висновку з ОВД	10
8.	Порядок складання протоколу про адміністративні правопорушення у разі виявлення порушень вимог законодавства про оцінку впливу на довкілля	5
	Всього	75

5. Теми курсових робіт

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Історичний часопис становлення оцінки впливу на довкілля	2
2.	Український досвід впровадження ОВД для підприємств сільськогосподарської діяльності	2
3.	Концепція реформування системи державного контролю у сфері охорони природного середовища	2
4.	Особливості застосування оцінки впливу на довкілля	2
5.	Процедура екологічної оцінки щодо нормативних документів про охорону і збереження об'єктів природно-заповідного фонду	2
6.	Правове регулювання лісокористування та землекористування	4

7.	Значення ОВД в системі державного регулювання сільськогосподарської діяльності та охорони довкілля	4
8.	Забруднення повітряного середовища під час діяльності сільськогосподарських підприємств	4
9.	Світовий та європейський досвід проведення ОВД	4
10.	Відповідальність за порушення законодавства про оцінку впливу на довкілля, післяпроектний моніторинг	4
	Всього	30

6. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- захист лабораторних та практичних робіт;
- інші види.

7. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.
- інші види.

8. Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- захист лабораторних та практичних робіт;
- інші види.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

10. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5034>);
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти.

11. Рекомендовані джерела інформації

1. Паламарчук С.П. Методичні рекомендації з практичних робіт для студентів ОС Магістр спеціальності 101 Екологія з дисципліни «Оцінка впливу на довкілля», видавництво НУБіП України, 2023 р. 84 с.

2. Паламарчук С.П. Курс лекцій для студентів ОС Магістр спеціальності 101 Екологія з дисципліни «Оцінка впливу на довкілля», видавництво НУБіП України, 2024 р. 54 с.

3. Строкаль В.П., Бережняк Є.М., Наумовська О.І., Вагалюк Л.В., Ладика М.М., Сербенюк Г.А., Паламарчук С.П., Павлюк С.Д. Вплив російської агресії на стан природних ресурсів України: монографія / В.П. Строкаль, Є.М. Бережняк, О.І. Наумовська, Л.В. Вагалюк, М.М. Ладика, Г.А. Сербенюк, С.П. Паламарчук, С.Д. Павлюк // за ред. В.П. Строкаль. Київ, Видавничий центр НУБіП України, 2023. 210 с

4. Екологічне право: навч. посіб. / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін.]. – Дніпро: Видавець Біла К.О., 2020. – 318 с.

5. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 29, ст.315. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19>

6. Стратегічна екологічна оцінка комплексного плану. Навчальний посібник. Київ. 2022 р. – 108 с. https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/819/SEO_ready.pdf

7. Пацева І.Г., Мельник-Шамрай В.В., Лук'янова В.В. Оцінка впливу на довкілля: навчальний посібник містить теоретичний матеріал для підготовки здобувачів вищої освіти екологічних спеціальностей. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка». 2022. – 168 с. <https://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8111/%d0%9e%d1%86%d1%9>

[6% d0% bd% d0% ba% d0% b0% 20% d0% b2% d0% bf% d0% bb% d0% b8% d0% b2% d1% 83.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-05-23-2059-19#Text)

8. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059-VIII <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>

9. Постанова КМУ від 13 грудня 2017 р. № 1026 «Про затвердження Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля та Порядку ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля» [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017- %D0%BF#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017-%D0%BF#Text)

10. Постанова КМ України від 13 грудня 2019 р. № 1010 «Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля»

11. Постанова КМ України від 13 грудня 2019 р. № 989 «Про затвердження Порядку проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля»
7. Оцінка впливу на довкілля: можливості для громадськості (посібник) / Є. Алексєєва [за заг. ред. О. Кравченко]. Видавництво «Компанія “Манускрипт”». Львів, 2019. 36 с. URL: https://epl.org.ua/wpcontent/uploads/2018/03/EPL_OVD_posibnuk_Net.pdf

12. Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. навч. посіб. – Суми: Сумський національний аграрний університет, 2021. 152 с. URL: https://jm.snau.edu.ua/wpcontent/uploads/2021/06/posibnik_1623674876.pdf

13. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності (Документ 2806-IV, чинний, поточна редакція — Редакція від 04.04.2018, підстава- 2042-VIII, 2320-VIII): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15/conv/print>

14. Landviewer. URL: <https://eos.com/landviewer/?tool-timelapse>

15. Джерела безкоштовних супутникових зображень. URL: <https://eos.com/blog/free-satellite-imagery-sources/>

16. Безкоштовних джерел даних із супутникових зображень. URL: <https://gisgeography.com/free-satellite-imagery-data-list/>